

9. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 1. DÖNEM 2. YAZILI SINAVI-2

Adı Soyadı:

Sınıfı :

Numarası :

Puan :

1. Mustafa Kemal, asker dolu kamyonun arkasında açık otomobilinde, bağırişan, haykırışan, ağlaşan halk arasından:

– İşte... İşte o... İşte Mustafa Kemal!... seslerini duyarak geçti, gitti.

Bir hamle etseler, daracık Rıhtımboyu üstünde Mustafa Kemal'i nefessizlikten boğabileceklerini ürkerek düşünüyorduk. Bu dehşet hissi altındaki kalabalığın yığılılığı nedir, onu hiçbir zaman İzmir'in o akşamında olduğu kadar anlamak fırsatını bulamadım.

Karargâhlar Bornova köyünde idi. Biz de bir İngiliz evine yerleşmiştik. Akşamları Mustafa Kemal beni ve Yakup'u alır, Göztepe'deki köşküne götürürdü. En bahtiyar saatlerimizi orada geçirirdik. Osmanlıcada tahkiye denen bir söz vardır; bu iyi, tatlı ve sürükleyici anlatışta Mustafa Kemal'e yaklaşabilen belki hiç kimse görmedim.

a. Bu anı parçasından hareketle anı türünün üç (3) özelliğini yazınız.

1.

Tanık olunan ilginç olaylar anlatılır.

2.

Doğrudan anlatıma başvurulur.

3.

Betimleyici, öyküleyici anlatıma yer verilir.

b. Bu metnin çağrıştırdıklarından hareketle öyküleyici anlatımdan yararlanarak en az 60 sözcüklük bir metin yazınız.

Öğrencinin cevabına göre değerlendirilecektir.

2. Aşağıdaki parçalarda kullanılmayan hikâye unsurunu boş bırakılan yere yazınız.

Rüzgâr sakın esiyor, parklarda oturanlar bu sukûneti iliklerine kadar hissederek buldukları yerlerde olabildiğince yayılıyorlardı. Naci, ağzını biraz da yayararak rehavetten neredeyse göz kapakları kapanacak kadar sarkmış olan Halim'e:

a)

– Yeter artık! Gidelim, dedi. Halim, hızlıca gözlerini açıp,
– Bir yere mi yetişeceğiz?

Zaman

Kıvr kıvr saçlarını kabarmasın diye lastik tokayla bağlamış, pembe çerçeveli gözlüğünü uygun şekilde yüzüne yerleştirmişti. Sözcükleri yerli yerine kullanamama endişesiyle sözlerine başladı. Endişesi gerçek olmuştu: A'lar e'ye, z'ler s'ye evriliyor; düşündükleriyle söyledikleri arasında bağ kurulması zorlaşıyordu. Ağustosun sıcaklığı içine işlemiş, şakaklarından süzülen terler hâlini bir kat daha zorlaştırmıştı.

b)

Mekan

3. Geven Çiftliği köyünün ağası Hüseyin; orta boylu, geniş omuzlu, ağır gövdeli, çakır gözlü, basıkça burunlu, kısa kesilmiş çember sakallı, iri ağızlı, yetmişlik, dinç bir ihtiyar. Görenler elli yaşında sayarlar. Denilebilir ki buraların en çalışkan, en becerikli, en yırtıcı ve zengin adamıdır. Ekmeğini taştan çıkarır. Başkalarının ellerinden aldığı da olur. Bu son yıllarda çocuklarını, kardeşinin çocuklarını, güveylelerini, hepsini askere aldıklarını ileri sürerek işlerinin yüzüstü, birçok çoluk çocuğun da kendi başına kaldığını söyler durursa da inanmamalı. İşlerini kendi görür, çocuklarını, güveylelerini, kardaşını ve onun çocuklarını yanında yanaşma gibi kullanırdı. Bir orman pazarlığı için Kastamonu'ya inmiş olduğu günlerde, kendi kazalarında hem candarma kumandanı değişti hem de askerlik şubesi reisi. Bu değişikliği, Gevenli, ancak köye döndüğü gece öğrenebildi. Ertesi günü, gidip, "hoş geldiniz" demeği kararlaştırdı ise de candarma kumandanı önce davranmış, Geçit Karakoluna telefon edip, Hacı'yı istemiş ve her nedense "Sakin kaçırmayın, kendi gelmezse yakalayın, getirin." diye de sıkı emir vermiş. Candarmalar, gün görmüş adamlar oldukları, Ağa'yı da tanıdıkları, işleri de bildikleri için kumandana "başüstüne" demişler, Ağa'ya da işi anlatmışlardı. Gevenli, atını koşturup şehre indi. Bölük kumandanının da karşısına çıktı.

a) Verilen metinden hareketle bu metnin türüne yönelik en az dört (4) özellik yazınız.

1. Olmuş ya da olması mümkün olaylar anlatılır.

2. Anlatıcı, olay örgüsü, kişi, yer, zaman unsurları vardır.

3. Edebi ve kurgusal bir yapıya sahiptir.

4. Anlatılmak istenenler özlü ve yoğun bir şekilde verilir.

b) Bu parçadaki anlatıcıyı ve anlatıcının bakış açısını yazınız.

Anlatıcı	Bakış Açısı
3. Kişi	Hâkim(İlahi)

c) Parçada geçen aşağıdaki deyimlerin anlamlarını yazınız.

• Elinden almak:

Bir şeyden mahrum etmek.

• Ekmeğini taştan çıkarmak:

Geçimini sağlamakta çok becerikli olmak. En zor koşullarda bile kazancını sağlamak.

• Yüzüstü kalmak:

Bir iş, zamanında yapılmayıp olduğu gibi bırakılmak.

4. Fakih, düşündü. Önüne baktı. “Yok” diyecekti. Fakat işte, sefer eğlentisi yapmaya başlayan büyük bir ordunun velvelesi içinde “Kızılma’ya” naraları birbiri arkasına çakan şimşekler gibi gürlüyordu. Asker; yalnız sefere gideceği, muhârebeye gireceği zaman değil hatta şımardığı, isyan ettiği vakitlerde bile bu nârayı savurmuyor muydu? Daha medresede minimini bir çömezken, sipahi, yeniçeri bölüklerinin bu nârayı bastıklarını işitirdi. Bunu iyice hatırlıyordu. Ama aslının ne olduğunu merak edip öğrenememiş, okuduğu metinlerde bu isme dâir bir şeye rast gelmemişti. Yutkundu. Önüne bağlı duran ellerini sıktı. Artık, “Kızılma örfte yoktur.” diyemezdi. Çünkü... İşte... Duyuyordu! — Var Padişah’ım, dedi.

Bu parçanın hikâye metninin hangi bölümünden alınmış olabileceğini belirleyerek nedenleriyle açıklayınız.

Hikâye parçası düğüm bölümünden alınmıştır. Okuyucunun ilgisini artırmak için anlatılan olay geliştirilir ve genişletilir. Merak unsurunun bu bölümde oluşması da düğüm bölümü olduğuna bir kanıttır.

5. Kapı tokmaklarının en büyük gürlütüyü teşkil ettiği rahat bir İstanbul kenar mahallesinde, durgun bir kuşluk vakti havada uzaktan uzağa, fasılalarla akseden gevrek, çınlayıcı bir ilahi sesi dolaşiyor. Bir ses ki buluğa ermemişlerin hançerelerinden çıktığı için aydınlıktır denilebilir; içleri nağme ve nur dolu sabun balonları boşluğa üfleniyor, dağılıyor ve çatlıyor gibi... Set üstünde, aşçı boyalı, kafesli, cumbalı, bir tarafında kumrular ve güvercinler için hususi bölmeler yapılmış bir evin -vaktiyle hacdan gelmiş olan sahibinden dolayı yeşile boyanmış- kapısı ardına kadar açıktır ve önü kalabalıktır; burada mektebe başlanma töreni yapılacak; ödağacı, buhur dumanlarına gülsuyu kokusu da karışmış. Beyaza yakın uçuk rengine göre damarlarında kan değil, süt dolaştığı sanılan beş yaşında bir çelimsiz çocuk heyecandan büsbütün solmuş; etrafa melül melül, görmeden bakmaktadır.

a. Bir anı metninden alınan bu parçayla ilgili doğru olan yargıları işaretleyiniz.

1. Betimleyici anlatımdan yararlanılmıştır.

✓

2. Kişisel izlenimler yansıtılmıştır.

✓

3. Anlatılanları kanıtlama amacı güdülmüştür.

✗

4. Tanık göstermeden yararlanılmıştır.

✗

5. İkilemeler kullanılarak anlatım zenginleştirilmiştir.

✓

b. Bu metni dikkatle okuyunuz; daha önce karşılaşmadığınız veya bilmediğiniz varlık, gelenek, durum ve kavramları yazınız.

1. Öğrencinin cevabına göre değerlendirilecektir.

2. Öğrencinin cevabına göre değerlendirilecektir.

3. Öğrencinin cevabına göre değerlendirilecektir.

6. Aşağıdaki parçada yararlanılan anlatım biçimini ve düşünciyi geliştirme yollarını belirleyiniz.

Oturma ve yaslanma yerleri gözenekli siyah sandalyeler, siyah kare masaların iki tarafına özensizce yerleştirilmiş; siyah zemine zıtlık oluşturacak şekilde seçilmiş beyaz tente sıcak içeri vurmasın diye çekilmişti. Bahçenin üç yanı açık olsa da içeride boğuk, bunaltıcı bir hava ve cehennem gibi bir sıcak vardı. Ankara, Ankara olalı bu kadar nemli bir hava görmemişti. Sıcak, Ankara’da terletici değil yakıcıdır. Böyledir de bu yıl tersine döndü sanki iklim.

Anlatım Biçimi

Betimleme

Düşüncüyü Geliştirme Yolları

Benzetme, karşılaştırma

7. Aşağıdaki dizelerin içerik açısından hangi şiir türüne ait olduklarını boşluklarla belirtilen yerlere yazınız.

a)

Elimde, sükûtan nabzını dinle,
Dinle de gönlümü alıver gitsin!
Saçlarımdan tutup, kor gözlerinle,
Yaşlı gözlerime dalıver gitsin!
Lirik

b)

Mecliste arif ol kelamı dinle
Ei iki söylerse, sen birin söyle
Elinden geldikçe sen eylik eyle
Hatıra dokunup yıkıcı olma
Didaktik

c)

Gürzün kösteğini kola takmalı
Arap atı sağa sola yıkmalı
Kargılar mızraklar birden kalkmalı
Fırsat vermeden Arap atlar kaçana
Epik

d)

Elin kapısında karavaş olan
Burunu sümüklü, gözü yaş olan
Bayramdan bayrama bir tıraş olan
Bereber gelir de dükkân beğenmez
Satirik

8.

Küçüldü gittikçe ufka bakan yamaçlar
Başaklar eşliğinde gidiyoruz
Güneşten hakkını almış başaklar
Sudan hakkını almış
Rüzgârdan
Sararmış topraklara karışmış hayallerim
Hakkını almış kaderden
Kederden ve değişmez karardan

Bu dizelerde altı çizili sözcüklerde görülen ses olaylarını yazınız.

küçüldü

Ünsüz düşmesi

hakkını

Ünsüz türemesi, kaynaştırma

sararmış

Ünlü düşmesi

9. Aşağıdaki parçada yer alan yazım yanlışlarından beş tanesini bulunuz ve gerekçesiyle numaralanmış boşluğa yazınız.

Hürriyet caddesinden yokuşu inerken solda Hakikat apartmanı ile karşılaşırınız. İşte, tam orada 16 temmuz 1953'de bir çocuk dünyaya geldi. Sıradan bir doğumdu bu. Eğitim hayatı da ilginç değildi bu çocuğun; Atatürk ilkokulunda başladığı eğitimini Vatan lisesinde tamamlamıştı. Üniversite eğitimi görmeden atıldı hayata. Müthiş ticari zekâsını çalışkanlığıyla birleştirip birçok manifaturacı dükkânı açtı.

1. caddesinden: Mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak adlarında geçen mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak kelimeleri büyük harfle başlar. (Caddesi'nden)

2. apartmanı ile: Mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak adlarında geçen mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak kelimeleri büyük harfle başlar. (Apartmanı'yla)

3. temmuz: Belirli bir tarih bildiren ay ve gün adları büyük harfle başlar. (Temmuz)

4. 1953'de: Benzeşme kuralına uymamaktan kaynaklanan yazım yanlışı. (1953'te)

5. ilkokulunda: Kurum, kuruluş ve kurul adlarının her kelimesi büyük harfle başlar. (İlkokulu'nda)